

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Ruimte voor de rivier Deventer

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport

17 februari 2011 / rapportnummer 1991-132

1. Oordeel over het MER

Het Waterschap Groot Salland is initiatiefnemer voor het voornemen de uiterwaarden van de IJssel bij Deventer te vergraven. Daarmee wordt uitvoering gegeven aan twee deelprojecten uit de PKB Ruimte voor de Rivier (uiterwaardvergraving Bolwerksplas, Worp en Ossenwaard en uiterwaardvergraving Keizers- en Stobbenwaarden en Olsterwaarden). De projecten hebben als doelstellingen verbetering van de hoogwaterveiligheid door middel van rivierverruiming en verbetering van de ruimtelijke kwaliteit. Voor de realisatie van het voornemen wordt de m.e.r.-procedure doorlopen, gekoppeld aan de wijziging van het bestemmingsplan door de gemeente Deventer.

De Commissie voor de milieueffectrapportage (verder 'de Commissie')¹ is van oordeel dat in het MER de **essentiële informatie aanwezig** is om het milieubelang volwaardig te kunnen meewegen in de besluitvorming. Het MER is compact en goed leesbaar en voorzien van uitgebreide achtergrondrapportages.

De keuze voor het voorkeursalternatief is gefaseerd tot stand gekomen. In een eerste fase zijn de (milieu)effecten van drie alternatieven vergeleken. Op basis hiervan zijn een voorkeursalternatief en meest milieuvriendelijk alternatief (mma) samengesteld die in de tweede fase verder zijn uitgewerkt. Dit wijst op een doordacht en breed keuzeprocess. Uit het MER blijkt dat de alternatieven allen voldoen aan de taakstelling voor hoogwaterveiligheid en aan het vastgestelde ruimtelijk kwaliteitskader en dat zij qua milieueffecten niet sterk onderscheidend zijn. Het MER maakt verder duidelijk dat er binnen de marge van de hoogwaterveiligheidsdoelstellingen relatief weinig ruimte zal zijn voor opgaande vegetatieontwikkeling. Daarom zijn goede afspraken over het toekomstig beheer van belang.

In hoofdstuk 2 plaatst de Commissie enkele kanttekeningen bij de effectbeoordeling en doet zij aanbevelingen voor het vervolg.

2. Toelichting op het oordeel en aanbevelingen

2.1 Algemeen, fasering in procedure en advisering

In de eerste fase van de besluitvorming (SNIP 2a-besluit)² zijn de (milieu)effecten van drie alternatieven (A, B en C) vergeleken. Over de milieu-informatie voor de eerste fase van het

¹ Voor de samenstelling van de werkgroep van de Commissie m.e.r., haar werkwijze en verdere projectgegevens, zie bijlage 1 bij dit advies. Projectgegevens en bijbehorende stukken, voor zover digitaal beschikbaar, zijn ook te vinden via commissiener.nl onder 'Adviezen Commissie'.

² SNIP staat voor Spelregels Natte Infrastructuurprojecten. SNIP kent een aantal beslismomenten die relevant zijn voor de m.e.r.-procedure, SNIP 2a: "variantkeuze" en SNIP 3: "projectbesluit". Publicatie van het MER is gekoppeld aan het SNIP 3-besluit.

keuzeproces heeft de Commissie een tussentijds toetsingsadvies uitgebracht.³ De resultaten van de eerste fase zijn opgenomen in het MER deel B.

Op basis hiervan is een voorkeursalternatief ontwikkeld, dat in de tweede fase (SNIP 3) verder is uitgewerkt. In de tweede fase is ook het meest milieuvriendelijk alternatief (mma) ontwikkeld. De resultaten van de tweede fase zijn opgenomen in het MER deel A. Waar relevant verwijst de Commissie naar het betreffende deel van het MER.

De keuze om de informatie te verdelen over twee rapporten leidt tot compacte documenten, maar maakt het ook lastig om overzicht over het gehele proces te krijgen. Beide documenten bevatten enkele onzorgvuldigheden en onduidelijkheden.⁴ Deze zijn echter niet van invloed op de effectbeoordeling.

2.2 Hoogwaterveiligheid versus vegetatieontwikkeling

Uit het MER blijkt dat het voorkeursalternatief en het meest milieuvriendelijk alternatief (mma) voldoen aan de criteria die voortkomen uit de taakstelling voor hoogwaterveiligheid, maar dat er weinig "overruimte" gecreëerd wordt. Het MER geeft geen informatie over de mate van begroeiing van de uiterwaarden waarvan in de berekeningen is uitgegaan.⁵ Uit bijlage 1 van het MER (Hydraulische toetsing KSO en BWO, november 2009) blijkt dat het ontwerp beperkt ruimte biedt voor (spontane en hoger) opgaande vegetatieontwikkeling in de uiterwaarden.

Het (blijven) voldoen aan de veiligheidsdoelstellingen maakt derhalve een extensief en plaatselijk relatief intensief beheer in het plangebied noodzakelijk. Het mogelijk maken van de gewenste ontwikkeling van riviernatuur vraagt goede afstemming over het beheer.

2.3 Effectbeoordeling landschap

Het MER (deel A en B) maakt duidelijk dat de oorspronkelijke alternatieven A, B en C alsmede het voorkeursalternatief en het mma voldoen aan het vooraf vastgestelde ruimtelijk kwaliteitskader (RKK). Het MER geeft een goede beschrijving van de veranderingen die de alternatieven met zich meebrengen voor landschap en cultuurhistorie.

De Commissie constateerde in het tussentijdse toetsingsadvies (zie § 2.1) dat de ambities uit het RKK zeer terughoudend zijn betrokken in de effectbeoordeling van de alternatieven A, B en C. De effectbeoordeling is voornamelijk gebaseerd op verandering (aantasting) van de

³ Rapportnummer 1991-79 d.d. 19 mei 2008, gebaseerd op het "MER op hoofdlijnen" versie april 2008.

⁴ Voorbeelden:

- Bij de bepaling van de invloed van vrachtwagenbewegingen (§ 8.8) is uitgegaan van het aantal vrachtwagens dat het gebied uit gaat. Deze vrachtwagens gaan het gebied echter ook in, waardoor de hinder verdubbeld wordt.
- In het MER deel A en B worden verschillende criteria gehanteerd voor scheepvaarthinder door dwarsstroming.

⁵ Volgens het MER deel B (tabel 5.2.2 op p.49) is in de berekeningen voor de alternatieven A, B en C uitgegaan van weinig begroeiing. Het MER deel A geeft niet aan of hetzelfde geldt voor het voorkeursalternatief en mma.

huidige situatie en niet op het ontstaan van nieuwe kwaliteiten. Het RKK noemt echter expliciet “terugbrengen dynamiek, versterken natuurlijk karakter, diversiteit en afwisseling” als uitgangspunten. Juist alternatief A, dat het meest negatief wordt beoordeeld op het criterium “verandering van visuele kenmerken van het landschap” en “verandering van landschappelijke structuren en samenhang”, scoort op een aantal van deze punten goed.

Het bovenstaande is ook van toepassing op het MER deel A en B. De Commissie is van mening dat de beoordeling van gevolgen voor het landschap (bestaande waarden versus nieuwe kwaliteiten) in dit deel van het MER niet volledig recht doet aan de uitgangspunten van het ruimtelijk kwaliteitskader.

De Commissie adviseert om bij de besluitvorming nader te motiveren welke rol het ruimtelijk kwaliteitskader heeft gespeeld bij de afweging tussen de alternatieven en varianten.

2.4 Effecten op natuur

De effecten van de alternatieven op natuur zijn in het MER beschreven. Specifiek voor de toetsing van het voornemen aan de natuurwetgeving is een bijlage⁶ opgesteld waarin onder andere een Passende beoordeling is opgenomen.⁷ De Passende beoordeling is overzichtelijk, uitgebreid en voorzien van duidelijke illustraties en tabellen. De beschrijving van instandhoudingdoelstellingen, huidige staat van instandhouding, beoordelingscriteria en effecten is helder en volledig. Dit geldt ook in grote lijnen voor de uitwerking van mitigerende maatregelen.⁸

Effecten op foerageergebied ganzen en smienten

De Commissie constateert enkele inconsistenties in de beoordeling van de effecten op ganzen en smienten in het MER en de passende beoordeling:

- **Afname foerageergebied plangebied**

De effecten van het voorkeursalternatief op het foerageergebied voor ganzen en smienten zijn uitgedrukt in gansdagen. Het aantal gansdagen in de huidige situatie is bepaald op basis van telgegevens (tabel 8.3.2, p.75 van het MER deel A). Het aantal gansdagen in de toekomstige situatie is bepaald op basis van de ecotopenkaart (tabel 8.3.3, p.76). Voor een methodisch correcte inschatting van de effecten zou voor beide situaties van dezelfde uitgangspunten uitgegaan moeten worden. Tabel 8.3.1 (p.68) geeft inzicht in de oppervlaktes van ecotopen in beide situaties. Op basis van deze gegevens kan worden geconcludeerd dat de afname van het foerageergebied waarschijnlijk groter is dan de 6% of 5,5% die respectievelijk in het MER en de passende beoordeling is aangegeven.

⁶ Bijlage 4 bij het MER Ruimte voor de Rivier Deventer: Toetsing aan de natuurwetgeving, Oranjewoud, november 2010.

⁷ Met daarbij een extra onderbouwing ten aanzien van de inpassing van de Natuurderij wat betreft bedrijfsopzet en aanbevelingen voor reductie van stikstofemissie ten behoeve van de ontwikkelingspotenties voor stikstofgevoelige habitattypen.

⁸ Zienswijze nr. 17 (zie bijlage 2) wijst erop dat voor enkele soorten en soortsgroepen de informatie in het MER en passende beoordeling niet volledig dan wel actueel is. In dat licht worden enkele suggesties voor mitigatie en compensatie gedaan.

- **Afname foerageergebied Natura 2000-gebied Uiterwaarden IJssel**

In de passende beoordeling is bij de beoordeling van de significantie van effecten gerefereerd aan de “ten gunste van bepaling” die in het ontwerp aanwijzingsbesluit voor het Natura 2000-gebied Uiterwaarden IJssel is opgenomen. Deze bepaling houdt in dat een verlies in omvang van het foerageergebied van maximaal 7% is toegestaan op voorwaarde dat deze ten goede komt aan bepaalde habitattypen en/of soorten. Dit percentage heeft betrekking op het foerageergebied binnen het totale Natura 2000-gebied. Op p. 97-99 van de passende beoordeling wordt dit percentage ten onrechte gekoppeld aan de oppervlakte binnen het plangebied.

Zoals hierboven aangegeven is het percentage verlies aan foerageergebied binnen het plangebied waarschijnlijk groter dan 7%. Het percentage verlies binnen het Natura 2000-gebied is veel kleiner. De inconsistenties leiden tot een nuancering van de effectbeoordeling, maar hebben geen gevolgen voor de conclusies over significantie van effecten. Paragraaf 5.5 van de Passende beoordeling maakt op overzichtelijke wijze duidelijk dat significante gevolgen door het voornemen in cumulatie met andere activiteiten uitgesloten kunnen worden.

Ecologische hoofdstructuur

Het MER en de Passende beoordeling gaan in op mogelijke effecten van het voornemen op de ecologische hoofdstructuur (EHS) binnen het plangebied. Er wordt niet ingegaan op mogelijke effecten op de EHS buiten het plangebied. Zowel aan de Overijsselse als aan de Gelderse kant van het plangebied liggen EHS-gebieden op relatief korte afstand.

De Commissie adviseert om in het kader van de verdere besluitvorming na te gaan of er nadelige effecten op EHS-gebieden buiten het plangebied te verwachten zijn en – mocht dit het geval zijn – eventueel mitigerende maatregelen te overwegen.
--

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing MER

Initiatiefnemer: College van burgemeester en wethouders van de gemeente Deventer

Bevoegd gezag: gemeenteraad van Deventer

Besluit: vaststellen van het bestemmingsplan 'ruimte voor de rivier'

Categorie Besluit m.e.r.:

plan-m.e.r. vanwege kaderstelling voor categorie C16.1;

plan-m.e.r. vanwege passende beoordeling

Activiteit: het vergraven van de uiterwaarden van de IJssel met als doel verbetering van de hoogwaterveiligheid en ruimtelijke kwaliteit

Procedurale gegevens:

aankondiging start procedure in: Deventer Nu, 3 oktober 2007

aanvraag advies over reikwijdte en detailniveau: 1 oktober 2007

ter inzage legging startnotitie: 3 oktober tot 13 november 2007

advies reikwijdte en detailniveau uitgebracht: 10 december 2007

richtlijnen vastgesteld op: 27 februari 2008

aanvraag tussentijds toetsingsadvies: 15 april 2008

tussentijds toetsingsadvies uitgebracht: 19 mei 2008

kennisgeving MER in Staatscourant van: 8 december 2010

ter inzage legging MER: 9 december 2010 tot en met 19 januari 2011

aanvraag toetsingsadvies bij de Commissie m.e.r.: 14 januari 2011

toetsingsadvies uitgebracht: 17 februari 2011

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit enkele deskundigen, een voorzitter en een werkgroepsecretaris. De werkgroepsamenstelling bij het onderhavige project is als volgt:

Drs. R. Agtersloot

Drs. P.J. Jongejans (secretaris)

Drs. M.A. Kooiman

Dr. D.K.J. Tommel (voorzitter)

Dr. N.P.J. de Vries

Drs. F. Wijnants

Werkwijze Commissie bij toetsing:

Tijdens de toetsing gaat de Commissie na of het MER voldoende juiste informatie bevat om het milieubelang volwaardig mee te kunnen wegen in de besluitvorming. De Commissie gaat bij het toetsen uit van de wettelijke eisen voor de inhoud van een MER, zoals aangegeven in artikel 7.7 dan wel 7.23 van de Wet milieubeheer en de eventuele documenten over de reik-

wijdte en het detailniveau van het MER. Indien informatie ontbreekt, onvolledig of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij dit een essentiële tekortkoming vindt. Daarvan is sprake, als aanvullende informatie in de ogen van de Commissie kan leiden tot andere afwegingen. In die gevallen adviseert de Commissie de ontbrekende informatie alsnog beschikbaar te stellen, alvorens het besluit wordt genomen. Opmerkingen over niet-essentiële tekortkomingen in het MER worden in het toetsingsadvies opgenomen, voor zover ze kunnen worden verwerkt tot duidelijke aanbevelingen voor het bevoegde gezag. De Commissie richt zich in het advies dus op hoofdzaken die van belang zijn voor de besluitvorming en gaat niet in op onjuistheden of onvolkomenheden van ondergeschikt belang.

Zie voor meer informatie over de werkwijze van de Commissie www.commissiemer.nl op de pagina *Commissie m.e.r.*

Betrokken documenten:

De Commissie heeft de volgende documenten betrokken bij haar advisering:

- Planstudie Ruimte voor de rivier Deventer, milieueffectrapport deel A, 1 december 2010
- Planstudie Ruimte voor de rivier Deventer, milieueffectrapport deel B, 1 december 2010
- Bijlagen 1 t/m 13 bij het milieueffectrapport

De Commissie heeft kennis genomen van de zienswijzen en adviezen, die zij tot en met 20 januari 2011 van het bevoegd gezag heeft ontvangen. Dit advies verwijst naar een reactie als die nieuwe inzichten naar voren brengt over specifieke lokale milieuumstandigheden of te onderzoeken alternatieven. Een overzicht van de zienswijzen en adviezen is opgenomen in bijlage 2.

BIJLAGE 2: Lijst van zienswijzen en adviezen

1. Weidevogelgroep Deventer
2. W. Goedhart, Deventer
3. J.A.E. Sperna Weiland, Deventer
4. Rederij Celjo, Deventer
5. Maatschap Roeter - Tiebot, Diepenveen
6. Stichting IJsselboomgaarden, Deventer
7. Stichting Merrielijn 1907, Diepenveen
8. Scouting De Vundelaar, Twello
9. Samenwerkende watersportverenigingen, Deventer
10. Sportvisserij Oost Nederland
11. Stichting Ijssellinie, Olst
12. Mollink en Baalman, Deventer
13. Vrielink, Deventer
14. De Jong, Deventer
15. Dukkerhof, Deventer
16. Nordsiek, Deventer
17. Vogelgroep De IJsselstreek en Weidevogelgroep
18. A. Ruiter, Diepenveen
19. Deventer Kano Vereniging
20. Justion namens Rederij Eureka, Deventer
21. JPR Advocaten namens Rederij Thuishaven, Deventer
22. Werkgroep Steenuilen, Deventer
23. Veiligheidsregio IJsselland

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport Ruimte voor de rivier Deventer

Het Waterschap Groot Salland is initiatiefnemer voor het voornemen de uiterwaarden van de IJssel bij Deventer te vergraven. Het voornemen heeft als doelstellingen verbetering van de hoogwaterveiligheid door middel van rivierverruiming en verbetering van de ruimtelijke kwaliteit. Voor de realisatie van het voornemen wordt de m.e.r.-procedure doorlopen, gekoppeld aan de wijziging van het bestemmingsplan door de gemeente Deventer.

Commissie voor milieueffectrapportage
ISBN: 978-90-421-3226-9

Arthur van Schendelstraat 800 Utrecht
T 030 - 234 76 66
F 030 - 233 12 95
E mer@eia.nl
W www.commissiemer.nl

